

onze eerste
onze kinderen
gen ook weer
toecum e-
reekstoel-
anderen. We
eer gezuiverd

ton pas lang-
honger was
rste behoef-
niet, op
meegenomen
hadden onze
geholpen wor-
st handleidin-
regelma-

staan.
nigen moei-
de kwesties
vetsidee, het
R. Partij.
mijdt, doet
al beweging
landpunt, die
genover dege-
t hebben,
aten ons niet
bevoegde sy-
n, of eischen.
i. Ik wil die
hen ontvan-
en ik samen
n bereid zijn
aan een ge-
ad-practisch

der duidelijk,
meerde hoo-
ressentiment
tswege be-
heid van
sel zelf met
ve over Von-

Daar heeft
U! Maar de
aw, de ander
le niet-acade-
ers het hoofd
t helpen, dat
is is, zwijgt
nken aan de
"moest hem
verzet doen
vere en
ing van de
ele gronden,
eten wij dat
en "allemaal
oor hebben"?
kerkelijk Ne-
n als ik een
wil, b.v. die
over "1892",
van allemaal
n zoo knappe
e en situatie-
ersche argu-
en. Ik wil al-
ant om bak-
blij vader en

vetsidee We
nomen over
van gevorm-
chijnt me on-
st. Ook voor
dat anderen
sugd om wat
om wat zoo

let aandacht,
de Heer P.
Gids" daar-
bereikend en
heid van ern-
er op dit
(waarin ik
achts-, doch
een aanwe-
leiden in de
op een dui-
am en doel-

it ons stand-
ons niet uit
sionder ver-
dat in be-
ders (d.w.z.
tgebracht op
n vrijwel to-
ratuur, waar
in deze eeuw
r ik wil een
e g e n be-
r allen, die

vóór 1944 naar onze eigen meening
onze ambten hadden te erkennen; een kerk, die dan
voorts den zegen der vrijmaking met dankbaarheid
weet te erkennen daarin, dat haar leden willen
studeren (elk naar eigen bevattingmogelijk-
heid), en willen overtuigd worden uit de Schriften.
En als wij vóór 1944 behoorden tot een kerk, waarin
de A.R. Partij NIET de eenige was, waarop de leden
stemden, dan wil ik niet ineens doordrijven, dat we
nu op korten termijn allen politiek op één zelfde lijst
zullen stemmen. Wel zal een kerk moeten gewillig zijn,
haar veroordeeling uit te spreken over bewegingen
en organisaties die principieel tegen de Schrift en de
belijdenis in verzet komen. Maar ook dan nog blijft
„elk geval op zichzelf te bezien”; ik zie geen enkele
reden om dezen goeden regel, die in 1938 zelfs tegen
N.S.B.-ers is gehandhaafd, prijs te geven na 1944.

Niemand zegge, dat dit défaitisme is. Als de Schrift
ons beveelt eendrachtig te zijn, dan beveelt ze ons,
daarop aan te sturen, dat we hetzelfde
gaan gevoelen. Ik leg den nadruk zowel
op het woord „hetzelfde”, als op het woord
„gaan”. Keulen en Aken kunnen wel op korten ter-
minj geteekend, doch slechts op langen termijn
gebouwd worden.

Wij hebben in de vrijmakingsdagen een
mooie brochure van twee predikanten gekregen:
„Overstemming of Overeenstemming”. Ze waren
tegen het eerste, vóór het tweede. Ik wilde die brochure
in gedachtenis brengen ook naar binnen. En
ook aangaande nog andere punten, dan in 1944 onze
eerste aandacht hadden. We hebben in 1944 met wit-
tebrood onzen eersten honger gestild. Maar nu moe-
ten de proviandkasten gevuld worden. Met brood? Ja
— Maar ook met duizend andere dingen; God heeft
hardloopers noodig, maar ook mensen met zwakke
benen. Als ze maar herders hebben en hebben
willen. Goed preeken en goed huisbezoek is nog altijd
onze eerste behoefte. Het slaan leer je af als je
aan een ziekbed komt. K. S.

Verdwijning der vervangingsformule?

Het is ook aan onze lezers bekend, dat ds B. A. Bos,
na zijn overgang tot de synodocratische gemeenschap,
openlijk heeft aangekondigd, dat binnen afzienbaren
tijd ook de vervangingsformule van 1946 door zijn
kerken zou worden afgeschaft. Niet alleen door hem
is dat publiek uitgesproken, maar het is ook in uit-
zicht gesteld door anderen, die heel dicht bij het vuur
(Kampen, Oudestraat) zitten, zulks bij een poging, om
mensen van ons weg te lokken; de voorspelling aan-
gaande het komende verscheiden dezer formule moest
dan den lokdienst doen van een wissel op de toekomst.

Het schijnt, dat zelfs „Kampen” (Oudestraat) in
dezen verdeeld is. Ds B. A. Bos heeft blijkens publi-
catie contacten gehad, o.a. met Kamper professoren
(Oudestraat), en zal wel mede op hún mededeelingen
reflecteren, althans van meening zijn, daarmee niet
in strijd te komen. Anderzijds heeft zich uit dienst-
zenden Kamper kring een stem (dr den Hartogh) vol
bezorgdheid doen hooren: ieder was toch nog altijd ge-
bonden aan die vervangingsformule.

We laten ons verder niet in met inhoud en waarde
van deze voorspelling.

Wel willen we bij voorbaat opmerken: ook al zou
men die formule prijsgeven, wat verandert dat zake-
lijk? Hoe men de aanstaande predikanten zal opleiden
in Amsterdam, behoeft niemand te vragen. En wat
Kampen (Oudestraat) aangaat, ook daar is de ver-
vangingsformule het eenige wat de klok zal slaan.
Men heeft immers daar twee hoogleraren benoemd,
die na dr J. Ridderbos de meest verbeterd voorvechters
van haar inhoud zich getoond hebben. De ééne is dr
Polman, de andere dr de Bondt. Eerstgenoemde is met
dr J. Ridderbos auteur van het bekende Praeadvies,
dat de gronden aangaf, waarop de uitwerpende synode
meende, ook dr Greijdanus' bezwaarschrift te mogen
afwijzen en hem te schorsen wegens het niet beloven,
niets te leeren, dat niet heeltemaal overeenstemde met
de op het Praeadvies steunende uitspraken. De tweede
is met ds J. Weggemans auteur van eenige brochures,
die heel de „dogmatische” wijsheid der synode van
1944 met huid en haar niet alleen accepteren, maar
ook verdedigen.

Dat beteekent dus: alle predikanten zullen naar dat
Praeadvies bewerkt worden; het zal bij examens gel-
den: het sein is voor langen tijd veilig voor de wijs-
heid van Praeadvies en „leer-uitspraken” en vervan-
gingsformule. Al zou die laatste officieel verdwijnen,
zakelijk zal zij blijven voortleven; men heeft juist haar eerste kampvechters met de op-
leiding belast.

Trouwens, al zouden alle formules van 1942 en v.v.
worden van de tafel genomen, het zou nog niets geven.
Zoolang men niet terugneemt de openlijke uit-
spraak, dat wie niet belooft, niets te lee-
ren wat niet..... (en wat daar verder volgt)
een openbare grove zonde bedrijft, en scheurmaker is,
en schorsens- en afzettingswaardig, zal dit als godde-
lijk oordeel gelden. Men kan daarover heen dwarrelen
en scharrelen, dat nuchtere feit blijft bestaan. Want
de vervangingsformule zelf verzekert, dat zij met die
oude uitspraken overeenkomt. Wie dus tegen haar

inhoud opkomt, belooft niet, wat men volgens dit
„goddelijk recht” moest beloven. Hij blijft dus
ketter en scheurmaker, gelijk uw dienaar: K. S.

Vertrouwelijke inzage van ministerieele stukken

In de Acta der Amersfoortsche synode kan men een
sobere mededeeling vinden omtrent een missive van
den minister van justitie betreffende den naam onzer
kerken.

Betreffende deze kwestie heeft men ook buiten on-
zen kring — immers in de synode der synodocratische
kerken — zich uitgelaten. De deputaten, van harent-
wege belast met de correspondentie met de hooge
overheid, hebben te dezer zake zich in een rapport
uitgelaten over het door onze gelijknamige deputaten
tegenover den minister verdedigde standpunt.

Nu heeft blijkens het rapport der synodocratische
deputaten (uitgebracht bij hun synode) de minister
van justitie aan hen vertrouwelijke inzage gegeven
van te dezer zake gevoerde correspondentie. Deze de-
putaten hebben terdege begrepen, dat dit een précaire
kwestie was; ze hebben dan ook verklaard, dat
zij gemeend hebben, te dezer zake een openbare
mededeeling niet te kunnen doen. „Zij vreesden
daarvan trouwens” (en zeggen het zelf)
„een bemoeilijking van het tus-
schen den Minister en de vrije-
maakte kerken in gang zijnde over-
leg” (formuleering voor hún rekening). Wel hebben
zij, nu zij aan hun synode verslag hadden uit te bren-
gen, den minister van justitie verzocht, het vertrou-
welijk karakter van zijn schrijven tegenover
hun synode te mogen opheffen. De minister
heeft daarin toegestemd, — volgens hún zeggen, dat
wij niet hoorden betwisten.

Ons was dit alles reeds lang bekend: een synode is
nu eenmaal geen bijzonder geschikte instantie voor het
bewaren van vertrouwelijke mededeelingen.

Maar onlangs is ons bovendien bekend geworden,
dat door dr J. Hoek óók naar buiten de
synode kennis is gegeven van wat alleen aan zijn
synode mocht worden meegedeeld na verkregen mach-
tiging van den minister van justitie. En zoo kwam
het via een advocaat naar een anderen advocaat, om
dienst te doen in een publiek en officieel handel.

Wij meenen nu — met terughouding van onze cri-
tië — twee dingen:

a) nu publiek geworden is, dat het vertrouwelijk
karakter van de ministerieele correspondentie ten
gunste van één der deputaatschappen opgeheven,
en door dr J. Hoek nog verder prijsgegeven werd, zal
het andere deputaatschap tegenover den minister aan
de — ondanks de aanwezigheid van dr J. Donner ge-
schiede — prijsgeving van dit vertrouwelijk karakter
zijn verscherpte aandacht mogen geven;

b) door alzoo te handelen heeft dr J. Hoek — al of
niet handelend in samengang met andere van zijn sy-
nodeleden — getoond, zich niet overmatig te bekom-
meren om de door zijn deputaten, inclusief dr J. Don-
ner, uitgesproken vrees, de correspon-
dentie tusschen den betrokken minis-
ter en onze deputaten te bemoei-
lijken. K. S.

Ds Veltman nog steeds ketter en scheurmaker

Ds H. Veltman, Zeist, dien men (naar we reeds meld-
den) probeert te benaderen van synodocratische zijde,
ontvingt volgend briefje:

„De Raad der Gereformeerde Kerk van 's-Hertogenbosch
en de Raad der Gereformeerde Kerk van Tilburg, in ge-
zamenlijke vergadering te Tilburg bijeen op 21 April 1950,
kennis genomen hebbende van het rapport der commis-
sie, in hun vergadering van 27 Februari 1950 benoemd
om „aan de hand van de officiële stukken en publicaties,
de gronden voor de schorsing van Ds H. Veltman na te
gaan, daarover rapport uit te brengen en een eventuele
uitspraak dienaangaande voor te bereiden”;

overwegende:
a. dat volgens Schrift, Belijdenis en Kerkenordening
dan pas sprake is van „valse leer” „wanneer sommigen
enige dwalingen hardnekkiglijk drijven of aannemen, strij-
dende tegen de grondstukken der zaligmakende leer”;
b. dat het indertijd hun bedoelen is geweest als eersten
grond voor de schorsing van Ds H. Veltman te verklaren
„dat Ds H. Veltman afwijkt van de belijdenis der Gere-
formeerde Kerken inzake het genadeverbond”, zonder
daarmede te willen zeggen, dat hij enige dwaling hard-
nekkig drijft, strijdende tegen de grondstukken der zalig-
makende leer; hetgeen aan Ds H. Veltman bekend kon
zijn en inderdaad bekend was;

c. dat de formulering van het schorsingsbesluit dan ook
geheel conform die bedoeling had moeten zijn, althans
daartegen niet mocht strijden;

verklaren:
1. Ten aanzien van de uitdrukking „het leren van valse
leer”;

a. dat deze uitdrukking ten onrechte in het schorsings-
besluit d.d. 15 October 1945 is opgenomen en

b. dat zij betreuren, dat zulks is geschied en daarover
hun leedwezen aan Ds H. Veltman betuigen;

2. ten aanzien van de uitdrukking „het bedrijven van
openbare scheurmakings”;

dat deze uitdrukking, zoal niet noodzakelijk, dan toch
met recht in het schorsingsbesluit van 15 October 1945
is opgenomen; en

besluiten:
1. van deze uitspraak kennis te geven aan Ds H. Velt-
man en aan de Gereformeerde Kerk (onderhoudende art.
31 K.O.) van 's-Hertogenbosch, met overlegging van het
rapport; en aan de pers;

2. aan ds H. Veltman voorts mee te delen, dat de nu nader
verklaarde schorsingsgrond, die vooralsnog als juist ge-
handhaafd moet worden, geheel vervallen zou, indien hij
thans verklaarde, in verband met de uitspraken der Gen.
Synode van 's-Gravenhage-1949 ter zake, de leeruitspraak
van 1946 te aanvaarden, waarop de Kerkeraden voor-
noemd, onder overlegging van de besluiten van de Gen.
Synode van 's-Gravenhage-1949, ten ernstigste aandrin-
gen.

Namens de Kerkeraden van 's-Hertogenbosch en Tilburg,
J. v. d. MEULEN, h.t. praeses.
OTTE, h.t. scriba.

Op dit merkwaardige brokje verlegenheidsgeschrift
heeft Ds H. Veltman geantwoord als volgt:

Zeist, 28 April 1950.

Aan de Raad van „de Gereformeerde Kerk” (syn.),
's-Hertogenbosch.

Mijne Heren!
Uw brief van 25 April met bijlagen kwam in mijn be-
zit. Daar ik vermoed, dat U op een of andere wijze nog
een reactie daarop van mij verwacht, moge ik U bij deze
doen weten:

1. dat ik op hetgeen in het rapport is te berde gebracht
niet zal ingaan, hoewel daarin verschillende uitlatingen en
voorstellingen van zaken voorkomen, waarover nog wel
een en ander ware op te merken;

2. dat ik niet voornemens ben de leeruitspraak van 1946
(die naar haar inhoud zakelijk gelijk is aan die van 1942
inzake „het genadeverbond en het zelfonderzoek”) te
aanvaarden, daar ik de waarheid Gods naar Zijn Woord
inzake het genadeverbond duidelijk genoeg uitgedrukt
vind in de Drie Formulieren van Enigheid en ik trouw
wens te blijven aan mijn belofte, gedaan bij de onderteke-
ning der belijdenisgeschriften: dat ik alle dwalingen, die
daartegen strijden, niet alleen verwerp, maar ook zal te-
genstaan, wederleggen en helpen weren, dus ook die, wel-
ke eventueel door synodes consensieel-bindend en dwin-
gend (zouden) worden opgelegd (cf art. 32 N.G.B.);

3. dat ik constateer, dat U mij blijft beschuldigen van
afwijking van de belijdenis der Gereformeerde Kerken in-
zake het genadeverbond, nu ik Uw nieuwe belijdenis van
1942/46 niet aanvaard; en aangezien deze nieuwe belij-
denis op Uw standpunt uitdrukking is van de waarheid
Gods, blijft ik dus (alweer op Uw standpunt) ten aanzien
van het genadeverbond valse leer verkondigen — en dat
wel hardnekkig;

4. dat ik constateer, dat U mij tevens, wegens mijn ver-
zet tegen zondige daden van vroegere synodes en mijn
verwerping van Uw nieuwe belijdenisgeschrift, blijft be-
schuldigen van het bedrijven van openbare scheurmakings;

5. dat U mij derhalve nog altijd schuldig acht aan het
bedrijven van openbare grove zonden, die voor de kerk
schandelijk zijn en die de bedrifer voor de wereld eeroos
maken en in een ander gemeen lidmaat der kerk de af-
snijding waardig zonden gerekend worden (art. 79, 80
der K.O.);

6. dat ik ook deze Uw brief met de daarbij gevoegde stuk-
ken heb uitgebreid voor het aangezicht des HEEREN
(2 Kon. 19:14). Hij is een rechtvaardig Rechter en Hij
oordele tussen U en mij;

7. dat ik afschrift zend aan de Raad van de Gerefor-
meerde Kerk van 's-Hertogenbosch; en tevens hem zal
doen opnemen in de pers.

w. g. H. VELTMAN.

Dat zijn weer eens eenvoudige woorden over naak-
te feiten. Ter overweging aan degenen, die men met
beweringen paait, die nimmer op papier gezet zijn.

K. S.

* Rectificatie

Door misverstand aangaande enkele initialen
schreven we, in ons nummer van twee weken geleden,
een uit Gorcumse Kb. overgenomen artikel toe aan
ds v. Munster. Dat spijt ons; het was van dr Matter.
K. S.

GRONINGER Brieven

Amice frater.

Het boek van Rispens: de geest over de wateren,
heeft één belangrijke verdienste. Het kan, voor wie
nog niet zien, de oogen openen voor het ontzaglijk ge-
vaar, dat heel de wereld, en niet het minst de kerk
des Heeren bedreigt, niet minder dan in de eerste
eeuwen na den Pinksterdag of in de dagen der Refor-
matie, vanuit die ellendige paganistische mystiek, die
zich steeds weer een Bijbelsch gewaad omhangt.

Deze boze mystiek is thans weer overal merkbaar,
zelfs daar — als bijv. in de kringen der Barthiaansche
valsche profeten —, waar men net doet alsof men
boven de mystiek zou zijn verheven en er zich krach-
tig tegen keert. Wat een leugen is.

Ook zoo goed als al onze christelijke dichters, ook
de beste als de Merode, zijn door deze mystiek of